

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	29 Hydref 2018
Pwnc:	Cyllid ar gyfer Gwaith Atal Llifogydd yn Llangefni
Aelod(au) Portffolio:	Y Cynghorydd Bob Parry
Pennaeth Gwasanaeth Interim:	Huw Percy
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Huw Percy 01248 752350 hmpht@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Y Cynghorydd Bob Parry, Y Cynghorydd Nicola Roberts, Y Cynghorydd Dylan Rees Jones

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

Bod y Gwasanaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo yn derbyn £85k o gyllid Cyfalaf er mwyn cwrdd â'r gost o adeiladu wal atal llifogydd tu cefn i Glandwr, Llangefni (£85k).

Ar 22 Tachwedd 2017, cafwyd cyfnod estynedig o law eithafol ar Ynys Môn. Dengys ffigyrau Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) fod cyfnodau dychwelyd uchel iawn yn gysylltiedig â'r digwyddiad hwn, yn arbennig yn Nwyrain yr Ynys, gyda chyfnod dychwelyd o 31 mlynedd yn cael ei gofnodi ar gyfer Llangefni o ganlyniad i'r glaw hwn. Roedd 6 o dai preswyl a 27 adeilad masnachol dan ddŵr yn Llangefni o ganlyniad i'r glaw hwn.

O dan Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010, mae dyletswydd ar Gyngor Sir Ynys Môn, fel yr Awdurdod Llifogydd Lleol Arweiniol, i gael Strategaeth Leol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd mewn lle ac mae'r cyngor wedi cynhyrchu a mabwysiadu'r cyfryw strategaeth.

Wedi ei restru o fewn y strategaeth fel un o ddeg amcan yr Awdurdod Llifogydd Lleol Arweiniol, mae'r amcan "*Lleihau effaith a chanlyniadau llifogydd ac erydu arfordirol ar unigolion, cymunedau, busnesau a'r amgylchedd*".

Yn Llangefni, archwiliodd y Cyngor yr asedau hynny yn ei feddiant yr oedd yn ystyried y byddai modd iddynt gael dylanwad petai digwyddiad tebyg o law eithafol ar y raddfa a brofwyd ym mis Tachwedd 2017 yn digwydd eto a nodwyd rhan o wal derfyn, ym mherchnogaeth y Cyngor, ger Afon Cefni a thu cefn i Deras Glandwr.

Mewn manau, roedd y wal hon wedi dechrau adfeilio ac ystyriwyd y byddai adnewyddu'r rhan hon o'r wal a darparu lefel crib cyson yn lleihau'r perygl o lifogydd yn Nheras Glandwr a lleihau'r perygl fod dŵr llifogydd yn llifo ar hyd Ffordd Glandwr a Stryd yr Eglwys.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Ar ôl y llifogydd, cynhaliodd yr Aelod Cynulliad lleol sesiwn galw heibio gymunedol yn Llangefni i drafod y llifogydd. Roedd CNC, Dŵr Cymru, Cynghorwyr a staff CSYM, busnesau lleol a phreswylwyr yn bresennol yn y sesiwn galw heibio. Roedd y gymuned yn teimlo'n gryf y dylai camau brys gael eu cymryd cyn gaeaf 2018. Yn dilyn hynny, trefnodd CNC fod yr afon yn cael ei glanhau a gwaith modelu llifogydd yn cael ei wneud, ond gall y broses hon gymryd blynyddoedd cyn i gynllun gael ei gymeradwyo.

Y dewis arall yn hytrach nag adeiladu wal yn Llangefni fyddai disgwyl i CNC gwblhau'r gwaith modelu llifogydd gyda'r perygl y bydd eiddo a busnesau yng nghanol y dref yn cael eu heffeithio gan lifogydd eto yn y cyfamser.

Mae rhai preswylwyr yn cael eu heffeithio o hyd gan y difrod a achoswyd gan lifogydd 22/11/17 ac nid yw rhai busnesau wedi ailagor. Ystyriwyd y byddai oedi cyn gwneud y gwaith yn creu risg o lifogydd pellach ac yn niweidio enw da'r Awdurdod.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Er mwyn cael cyllid nad yw ar gael o'r gyllideb graidd.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

E – Effaith ar Genedlaethau'r Dyfodol (os yn berthnasol)

1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar anghenion yr Ynys yn y tymor hir	Mae'n lleihau'r perygl o lifogydd yn y gymuned gafodd ei heffeithio.
2	A ragwelir y bydd y penderfyniad hwn yn atal costau / ymrwymadau i'r Awdurdod yn y dyfodol? Os felly, sut:-	Ydi, mae'n lleihau'r risg o orfod gwneud gwaith ac ysgwyddo costau mewn argyfwng.

3	Ydym ni wedi gweithio ar y cyd â sefydliadau eraill er mwyn dod i'r penderfyniad hwn? Os ydym, dywedwch gyda phwy:	Ydym, CNC a Dŵr Cymru.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi bod yn rhan o'r broses o ddrafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut:-	Mae preswylwyr yn y gymuned wedi gofyn am waith atal llifogydd.
5	Pa effaith, os o gwbl, fydd y penderfyniad hwn yn ei gael ar yr agenda Cydraddoldeb a'r Iaith Gymraeg	Dim

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Dim Sylwadau
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Gellir ariannu'r gwaith mewn dwy ffordd: 1. Drwy ddyrannu £85k o'r balansau cyffredinol 2. Drwy drosglwyddo cyllid cyfalaf heb ei ddefnyddio a ddyrannwyd yn flaenorol i gynlluniau eraill. O ystyried rhagwelir ar hyn o bryd bod lefel y balansau cyffredinol yn is na'r isafswm gofynnol ar ddiwedd 2018/19, ni fyddai'n ddoeth mynd ymhellach ar lefel y balansau cyffredinol pan fydd opsiynau eraill ar gael i ariannu'r gost. Rwyf felly'n argymhell opsiwn 2 a bod £85k o'r arian cyfalaf sydd heb ei ddefnyddio yn cael ei ddyrannu i'r cynllun hwn.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Dim Sylwadau
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Caffael	
8	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	

9	Unrhyw gyrff allanol eraill	
---	-----------------------------	--

F - Atodiadau:
-

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):
-